

בשנבר

ידיעות קיבוץ הזרע - ד' אב התשע"ז - 27.07.2017

60 למדגה | עמוד 4

מבט אל העתיד - מנכ"ל אקוויטיקס דני בנימין

המדגה מאז ועד היום | עמוד 6

ראיון עם חנוך מוכנדורף המלווה את המדגה כבר 52 שנים

האם שוב נאחר את הרכבת | עמוד 13

דעה בנושא שיוך דירות - חנוך בארי ואמנון כדיר

בלדה לעוזב הקיבוץ | עמוד 16

מדור חדש פרי יוזמתו של ארן ריילינגר

בגיליון הזה קרה דבר משמח, 17 גיליונות אני מתאמצת למצוא נושאים לכל אחד מהגיליונות, ומטרידה אנשים על ימין ועל שמאל. שיחות קבועות עם חברים, ששמם הפרטי מתחרז עם פסתי, ואפילו עם הנהלת הקהילה הן כבר עניין שבשגרה. אבל הפעם, לא עוד! בגיליון ה-18, לא רק שלא חיפשתי נושא, הנושא מצא אותי.

המדגה חוגג 60 שנה להיווסדו ולרגל המאורע

הדייגים חשבו שיהיה נחמד להקדיש את הגיליון לאירוע. רק מאוחר יותר שמת לב לסימליות בין מספר הגיליון, 18 שמהווה ביהדות סימן לחיים ובין הנושא הנבחר, שכאמור אין יותר חי ממנו. גם חג הקיבוץ ה-81, אותו נחגוג ממש בקרוב, מתאים מבחינת המספרים וניתן ממש לסגור כאן מערכון של ה"בבא בובה" מתוך "זהו זה". לצעירים מבינינו, תחפשו ביוטיוב...

צוות המדגה לא הסתפק רק במחשבות טובות אלא טרח רבות כדי שנצליח במטרה שהצבנו לעצמנו. דני בנימין, המנכ"ל, כתב מאמר על תפיסת העולם הניהולית במדגה, יתרונותיה וכן על האתגרים והתוכניות לשנה הבאה, 2018. תומר גרוס הקדיש את הפינה הקבועה שלו "הפינה לשיתוף הציבור" לצעירי המדגה ולחוויה החברתית בעבודה. בנוסף, הוא כתב סיפור קצר, פרי דמיונו, בנושא. קטעים נוספים מן העבר, על הקמת המדגה, מאת ניסים כהן והגעגועים לתקופה שעברה, מאת ראוול לבנה ו"הבתולה מפלובדיב" שליקטה לאה פלג, שזורים גם הם בגיליון. ואילו אני, אני זכיתי להכיר את חנוך מוכנדורף והשיחה איתו מובאת כאן לפניכם, תודה לאורי גבאי על ההגהה!

ובנושא אחר, פינה חדשה נפתחת הפעם, "בלדה לעוזב הקיבוץ". את הפינה יזם ארן ריילינגר, והוא גם זה המוציא אותה לאור. הפינה תכיל עדכונים על הנעשה בעבר ובהווה עם חברי קיבוץ שעזבו. מהמעט שיצא לי להתרשם, החברים שעזבו עזבו אומנם את הקיבוץ בגופם אבל הלב עדיין נשאר פה. חברים או עוזבי קיבוץ הקוראים שורות אלו ומעוניינים לקחת חלק מוזמנים ליצור קשר עם ארן. ולסיום, בגיליון הזה אנחנו נפרדים מעודד פרוינדליך, חבר שנפטר לא רחוק מאיתנו. לא הכרתיו אישית ואני מבינה כי היה אדם מורכב. אני מודה על כך שזכיתי לחיות במקום המתייחס באופן שכזה לאנשים הזקוקים לעזרה ולתמיכה. יהיו זכרו ברוך.

שנזכה לעוד מייזמים יפים ומוצלחים כמו במדגה וחג קיבוץ שמח לכולנו!

שבת שלום,
נעה אלבוחר

מערכת בשער:

עורכת: נעה אלבוחר
עיצוב ועריכה גרפית: אנה אבראל
טל: 052-3990860
דוא"ל: bashaar@hazorea.org.il

כותבים: נעה אלבוחר, צוות הארכיון, תומר גרוס, דני בנימין, ניסים כהן, ראוול ליבנה, חנוך בארי, אמנון כדיר, מיכל ועידית, מעיין שרעבי, ארן ריילינגר, דני נהב, בועז בש מרץ, שבתאי פרידמן, ספי מנור פלג.

הגהה: מרים גרוס

צילום תמונת השער:
המדגה

הפצה: יעל טיקטין

דרושים:

כתבים על הנעשה בקיבוץ!

אחראי מדורים:

- תרבות ופנאי
- טיולים
- יצירה מקומית

אחראי המדור נדרשים לרכז את החומר בתחומם. למצוא ולשלב את הכותבים המשתנים במדור שתחת אחראיותם. יכולות נדרשות: לעמוד בזמן!

אוגוסט בתרבות

4.8.17 "דגעים" - חג קיבוץ 81
בסימן 60 שנה למדגה
בשעה 21:00 בדשא הגדול.
כל בני הקיבוץ החיים מחוץ
לקיבוץ מוזמנים!

11.8.17 - בשעה 21:00, ערב
מוזיקה במועדון ה"ץ

18.8.17 - בשעה 21:00, במועדון
לחבר, ד"ר גבי זוהר במפגש על
כתות

25.8.17 - בשעה 21:00, להקת
"מייקאובר" בדשא הגדול - ערב
שכולו כף!

שפע ברכות גדל טוב
לגשפחות סולוגון
ושפע, לרגל נישואיהם
של אורן סולוגון ונעמי

תוכן עניינים

- 4 | 60 למדגה
מבט אל העתיד, כתבתו של דני בנימין
- 5 | הקמת המדגה
השיקולים בהקמה ותחילת העבודות
- 6 | המדגה מאז ועד היום
ראיון עם חנוך מוכנדורף
- 8 | יש משפחות שכן בוחרים
סיפור בידיוני על המדגה
- 9 | הפינה לשיתוף הציבור
שיחה עם צעירי המדגה ודרור בקיש
- 10 | תעשו לי מקום, גם אני דייג, אבל של פעם
- 10 | קרוב לבית: אולמוס, עלי תחרה
וחיפושיות צהובות
- 11 | לזכר
נפרדים מעודד פרוינדליך
- 12 | יומני ריצה - הבמה למשוגעים
- 13 | לשייך או לא לשייך? זאת השאלה
האם שוב נאחר את הרכבת
- 14 | מה חדש בקיבוץ
עדכון מהחינוך - גן חצב, שנת מצווה
מערכת סולרית חדשה
- 16 | בלדה לעוזב הקיבוץ
ארן ריילינגר כותב על יחיעם מרכס
- 18 | היה היה
פינת הארכיון של קיבוץ הזורע
- 19 | תרבות ופנאי
בדיחת השבוע - ספי מנור פלג
- 16 | היכן אני נמצא
חידת השבוע עם דני נהב

60 למדגה / דני בנימין

לרגל חג ה-60 למדגה, הצצה לתפיסת העולם הניהולית במדגה, יתרונותיה וכן על האתגרים והתוכניות לשנה הבאה, 2018, מאמר של מנכ"ל.

בשנה זו אנו מציינים 60 שנות עשייה במדגה – ענף שידע הקוי. אם לא תהיינה התפתחויות בלתי צפויות, דברים אלה ישפיעו באופן חיובי על התוצאות בשנה הבאה.

לקראת העתיד הקרוב והרחוק אנו פועלים במספר מישורים על מנת להטיב ולייעל את הייצור והשיווק שלנו וכדי להרחיב לעצמנו גם בסיס לגידול והתפתחות:

בשנה זו אנו מקווים להפעיל לראשונה מערכת מיון גודל אוטומטית של דגי זהב. המטרה היא לייעל את עבודת המיון ולאפשר מיון של כמויות גדולות יותר של דגים למלאי. ניסיון עם מערכת ראשונה זו יהווה בסיס להחלטה על השקעה במערכת נוספת למיון דגי קוי. כמו כן, המהלך מהווה שלב ראשון במיכון תהליכים עתירי עבודה ו/או רגשים, כגון ספירה של דגים והעברתם ממקום למקום.

אנו פועלים כדי להדק את הקשר שלנו עם חברת "קאלרס" ממושב חצבה, שמספקת ללקוחות שלנו דגי נוי טרופיים, ורוכשת מאתנו דגים ללקוחות שלהם. הקשר היום כבר תורם רבות מבחינת סל מוצרים, ייעול העבודה המשרדית וחלוקת הוצאות שיווק. חיבור חזק יותר עשוי לייעל ולשפר עוד יותר את עבודת השיווק והלוגיסטיקה מול הלקוחות.

אנו מקווים להשלים השנה את שלבי התכנון של מכון סגור לגידול אינטנסיבי של דגי זהב ואנו מקווים לקבל אישור להשקעה (גדולה) זו במהלך 2018. מכון כזה יכול לשפר מאד את יכולת האספקה שלנו של דגים שאינם ראויים לגידול בבריכות עפר בשטח, ובו זמנית לשמש כביטחון לקראת האפשרות של רגולציה בחו"ל העלולה להגביל את היבוא של דגים שלא גודלו במערכות מאובטחות ביולוגיות.

במערכת המו"פ שלנו אנו ממשיכים לעבוד על פיתוח

"...מה שהיה מובן מאליו תמיד במדגה כיום מהווה בסיס להרצאות של מומחים ויועצים ארגונים והופך להיות נר לרגלי חברות מגוגל ועד ל-וולבו..."

עליות וירידות, אך שיש לו היסטוריה עשירה של עשייה לא רק בתחום החקלאות המתקדמת אלא גם בעשייה למען הקהילה בכלל ולדור הצעיר בפרט. "הדייגים" תמיד האמינו בשילוב חשוב זה, בין אהבת המקצוע לבין אהבת האדם והתרומה לסביבה. מה שהיה מובן מאליו תמיד במדגה כיום מהווה בסיס להרצאות של מומחים ויועצים ארגונים והופך להיות נר לרגלי חברות מגוגל ועד ל-וולבו. לנו מאד ברור שעובד שצמח מתוך הארגון בדרך כלל יהיה מחובר טוב יותר לארגון ויתרום בו יותר, שהחיבור לקהילה ולסביבה מקנה לעובד בסיס איתן יותר לעשייה היומיומית ושללא השקעה בעתודות ובצעירים יהיה קשה יותר לבנות עתיד. מעבר לכך, אנו בטוחים שהיתרון של חברה קיבוצית לעומת חברה פרטית הוא בכוח ובתמיכה הכלכלי והחברתי ששואבים מהקהילה וביחסי הגומלין שבננים אתה.

2017, 2018 והעתיד:

בשנת 2017 אנו עדיין סובלים מהתוצאות של שנה עם מעט מים (חורף 2016-2015), וזה מתבטא במלאים קטנים מהרגיל של דגי זהב וחוסר יכולת לעמוד בדרישות השוק. כמו כן, בתחום צמחי האקווריום מספר פרויקטים גדולים נדחו (יחד עם ההכנסות מפרויקטים אלו). סביר שאלה ישפיעו גם על התוצאות הכלכליות לשנה זו, העלויות להיות קצת פחות טובות מאשתקד. יחד עם זאת, אנו בטוחים שההשקעה שנעשתה בשתי בריכות גדולות והעובדה שבחורף האחרון הצלחנו

למלא את כל המאגרים יביאו לתפוקות טובות לקראת עונת 2018. גם הפרויקטים שנדחו יתממשו בשלב מאוחר יותר. בנוסף, אנו ממשיכים להשתפר באיכות בתחום דגי

שאנו מטפלים בהם. עדיין מוקדם לפרטם כאן.

אנו בהזורע אקוויטקס בטוחים שיש קשר בין התוצאות לבין הרוח. אנו יודעים שכדי להצליח בענף שהרבה מהתוצאה מושפעת מהטבע, חייבים להיות מחוברים לטבע, ושמעבר לעקרונות שמנחים כל ארגון מצליח, הצלחה תלויה לא רק בהשקעות נכונות ומצוינות מקצועית אלא גם (ואולי בעיקר) ביכולת של הארגון לספק לעובדיו סביבה תומכת ומאתגרת תוך קידום מטרות הקהילה והתרומה לה בתחום החברתי. יש לנו הרבה מה לעשות ולשפר בתחומים אלו אך הם מהווים חלק ממטרות הארגון שלנו לצד המטרות העסקיות לשנים הבאות.

מוצרים חדשים ושיפור תהליכי ייצור. אנו מקווים שבמהלך 2018 נצליח להחדיר מוצרים חדשים לשוק – וזה עשוי לשפר את סל המוצרים שלנו מבחינת גיוון ואטרקטיביות. **אנו ממשיכים להוביל מהלך של שת"פ בין כל חברות השיווק לדגי נוי בארץ.** המהלך נועד בין היתר לתמוך בדימוי של הדג הישראלי, מאפשר מעקב אחר לקוחות שאינם משלמים, ותורם לייעול הלוגיסטיקה דרך ביצוע הובלות משותפות.

אנו ממשיכים להשקיע בשיפור התשתיות מבחינת מערכות מים וחשמל כדי להתייעל, לחסוך בהוצאות ולשפר את בטיחות המערכות. יש עוד מספר פרויקטים בתחום הפיתוח והשיווק

הקמת המדגה / ניסים כהן

[נלקח מ"בשער" יוני 2006]

בראשית שנות ה-50 היה ברור למוסדות המשק שיש לחפש ענף חקלאי נוסף להגברת ההכנסות של הקיבוץ וזאת לאור העובדה שאדמות הזורע בחלק המערבי של עמק יזרעאל הן אדמות כבדות מסוג צירנוזם, אדמות לא מאווררות די. לכן, הגידולים שהיו לנו באותה תקופה, הן במטעים והן בירקות, הניבו יבולים קטנים בהשוואה לאזורים אחרים. לדוגמא: תפוחי אדמה – אצלנו זכינו ב-1.5 טון לדונם בעוד שבאדמות קלות זכו לקבל 4 טון לדונם.

לאחר התייעצות עם גורמי חוץ הוטל על מיכאל חרמוני להכין את כל האינדיקטורים להקמת ענף חדש והוא ענף המדגה. מיכאל התייעץ עם חברי ניר דוד, שהיו חלוצי ענף המדגה עוד בשנות ה-30 המאוחרות. ואכן נפל הפור וכבר ב-1954 החלו עבודות לכרייה של כ-400 דונם לבריכות באדמתנו. יואב ירון היה המודד הראשי, עם מתכננים גם מבחוק. בזאת החלה העבודה.

אברהם צפדיה היה בין הראשונים שעסקו במלאכת החפירה – שהייתה לא קלה. וכאן יש לציין שבפעם הראשונה בענף המדגה הוחלט לחפור בריכות עמוקות. עד אז חפרו בכל האזורים האחרים בריכות רדודות. השיקול שלנו היה כפול – לנצל את העומק כדי לאגור כמות מים מקסימלית מהוואדי, שהיה ונשאר מקור המים של כלל המאגרים עד היום. מאידך, בגלל טיב האדמות, היה החלחול של הבריכות קטן יחסית וכך יכלנו לאכלס את הבריכות בדגים מסוגים שונים.

המדגה מאז ועד היום

ראיון עם חנוך מוכנדורף

חנוך מוכנדורף מלווה את המדגה כבר 52 שנה, כמעט מאז הקמתו. לקראת חגיגות ה-60 למדגה ישבנו יחד כדי להכיר מעט את ההיסטוריה וההתפתחות לאורך השנים. שיעור ההיסטוריה לא היה יבש ושולב כמובן בסיפורים פיקנטיים / נעה אלבוחר

תחילת הרומן עם הקיבוץ

להזרוע הגעתי ב-1965 יחד עם חבר. מטרתנו המקורית הייתה למסור למכר בקיבוץ חבילה שניתנה לנו עוד בהולנד. את הדרך מהולנד לכאן עשינו ברכב קטן דרך מדינות ערב ונכנסנו לישראל דרך היבשה. המסע היה חלק מתוכנית גדולה יותר למסע סביב העולם. הצלחנו להגיע עד להזורע ולמסור את החבילה אבל את העולם כבר לא המשכנו לראות. התחלתי ללמוד באולפן ובמקביל לעבוד חצי יום. פגשתי את מרים והתחתנו וכשנגמר האולפן קיבל אותי ניסים כהן לעבודה במדגה.

תחילת הדרך המדגה

בזמנו גידלו במדגה רק דגי מאכל ולא דגי נוי. בשנה בה נקלטתי לעבודה גידלו כמויות גדולות של דגים. הייתה זו שנה של מפקד ולפי תוצאות המפקד היו מחלקים את המכסות לגידול הדגים בעתיד. עבודתי הייתה באיסוף ואכסון הדגים וזו הייתה ההיכרות הראשונה עם המדגה.

העבודה הייתה רבה והמים היו קרים. התחלנו ב-7:00 בבוקר וסיימנו מאוחר, לעתים אף ב-21:00 בלילה. את הקרפיונים העברנו אך את שאר הדגים היינו צריכים לארוז ולמכור בשוק בחיפה. אני וראובן שני היינו עובדים יחד. כדי להתחמם היינו שותים ערק אן קוניאק 777. בתור הולנדי אהבתי מאוד את העבודה. גם מים, גם עבודה בחוץ וגם כמובן, הקוניאק.

גידול דגי מאכל והמשלוח הראשון לחו"ל

ב-1967 התחילה מלחמת ששת הימים. כל החברים גויסו ואילו אני נשארתי לבד לטפל בבריכות. לעזרתי הגיעו מתנדבים ששמעו שיש הולנדי שעובד בקיבוץ הזורע. יחד איתם עבדו גם אולפניסטים וילדים. כמובן שהיה מחיר לכך שנשארתי לבדי עם הדגים. הכנתי אז משלוח של 4-5 טון של דגים. אני חשבתי שזה רעיון טוב להכין את המשלוח בבריכה קטנה של דונם. בתקופה זו היה חם ולא עבדנו עם מאוררים. כשהגעתי

בבוקר להוציא את הדגים גיליתי שהרבה מהדגים מתו. דוד שלח ז"ל, שחזר מהמלחמה, הסביר לי שהדגים סיימו את החמצן בבריכה ואין קיצורי דרך, היה צריך לאחסן אותם בבריכה גדולה יותר. בתקופה זו היינו מגדלים רק דגי מאכל, 100-120 טון לשנה, הרוב היו קרפיונים אבל גם מושטים (אמנונים) ובורים.

בשנות ה-70 התחלנו לגדל גם מינים חדשים של דגי מאכל כמו אמור וכסיף. בתקופה זו מכרנו מיליוני דגי כסיף לאירן, כל זאת לפני שחומייני עלה לשלטון. זו הייתה הפעם הראשונה ששלחנו דגים מחוץ לגבולות ישראל. למזלנו דגים אלו היו מאוד חזקים ושרדו את המשלוח למרות שאנחנו טיפלנו בו בצורה מאוד פרימיטיבית. המשלוח עבד טוב וזה בעצם היה הטעימה הראשונה של משלוח דגים לארצות בחו"ל.

בתקופה זו עסקנו רק בגידול דגים. את הדגיגים היינו קונים או, כמו דגי הבורים, תופסים בים לאחר סערה וגשם. זו עבודה קשה ומעניינת והחברה אהבו אותה מאוד.

עוברים לריבוי הדגים

ב-1972 נשלחתי לסיור מקצועי באירופה. שם נחשפתי לשיטות של ריבוי והטלות הדגים, גם של הקרפיונים וגם של דגי הכסיף. לאחר מכן התחלנו גם במדגה שלנו לעסוק בריבוי הדגים ולא רק בגידולם.

בעזרת המומחיות של אורי דור ז"ל התחלנו לעסוק בריבוי ורבייה של מושטים. לאחר מכן הצטרפו גם הקרפיונים והכסיפים לתהליך הרבייה. חשוב להדגיש שעל תהליך הרבייה צריכים לשלוט, למנוע הטלות לא רצויות ולפקח על מספר הטלות

הרצויות. צריך להבין שעבודה עם בריכה שרובה דגים זכרים נוחה יותר לעבודה מבריכה הטרוגנית. הזכרים גדלים מהר יותר מהנקבות וכך ניתן גם לפקח על הריבוי. לכן, במקביל לעיסוק ברבייה, למדנו גם על תהליכים להיפוך המין של הדגים, כצעד משלים. ההיפוך מתבצע על ידי מתן הורמונים בתקופה בה ניתן להשפיע על מין הדגיג.

"...אסון נוסף שפקד אותנו הוא ווירוס שתקף את דגי הקוי והקרפיונים בבריכות החיצוניות. הנזקים אז היו עצומים, 80% מדגי הקוי מתו וכך המציאות הכריחה אותנו למעשה להעביר את הגידול למכון סגור בו יש בקרה ביולוגית..."

הדגים שלנו זכו להצלחה גם בקרב משטרת ישראל. היה לנו הסכם עם עוף העמק ברמת ישי והיינו נוסעים לשם כדי לקחת את הקישקע של העופות. הקרפיונים שלנו היו זוחלים החוצה מהבריכות למראה הקישקע. את ההובלה היינו עושים עם רכב ועוקב שהיה רגיש מאוד לפניות חדות. באחת הפעמים במהלך פניה חדה עצר אותנו שוטר דרכים ושאל למעשינו. סיפרנו לו על הדגים ואילו השוטר לא ביקש לראות ניירות או לתת לנו דו"ח, הוא רק אמר שהוא אוהב דגים וביקש שבפעם הבאה שנעבור נביא לו מספר דגים. וכך, בפעמים הבאות אכן עצרנו לידו והבאנו לו שקית עם קרפיונים. הוא פתח את תא המטען והניח את השקית ליד ארגז הפירות שכנראה קיבל מהאדם שחתך את הפניה לפנינו...

כניסה לענף דגי הנוי

מתוך רצון להמשיך ולהתפתח החלטנו דוד שלח ז"ל, אורי דור ז"ל, דוד לובל ואני, בתחילת שנות ה-80 להיכנס לענף גידול דגי הנוי. וכך, ב-1980 קיבלנו את דגי הנוי הראשונים מבחור בשם עוזי קרלן. עוזי עסק במכירת מזון לכלבים באירופה. שם הוא ראה כי שוק דגי הזהב מפותח מאוד והביא אותם לישראל. אנחנו היינו בין הראשונים להתחיל בגידול, יחד עם מעברות וגן שמואל. בתקופה זו הצטרפו גם עודד כהן ודרור בקיש למדגה. תחילת הדרך הייתה קשה והיה לנו הרבה מה ללמוד. למרות שקיבלנו את הדגים בשנת 1980 התחלנו את גידולם רק חמש שנים אחר כך, ב-1985. לפניכם סיפור שיכול להמחיש עד כמה לא הכרנו

בהתחלה את ענף דגי הנוי. שרה מוריס עבדה אז במכון והביאה מארה"ב מידע על אופן הגידול אבל על מחלות הדגים לא ידענו כלום. הבנו שטפילים הם אינדיקציה למחלות וכי יש לבדוק את נוכחותם תחת המיקרוסקופ. ואכן ביצענו את הבדיקה וכך נתקלנו בתופעה מוזרה, בכל בדיקה שביצענו מצאנו טפילים אבל הדגים בבריכה לא היו חולים. וכך התהליך חזר על עצמו שוב ושוב, טפילים יש אבל הדגים בריאים. כשלא הצלחנו לפתור את הבעיה הגיע מומחה למחלות מבחוץ ופתר את הבעיה מהר מאוד.

התברר שהדגים שלנו היו באמת בריאים. לעמת זאת כוס המים בה שמרנו את כלי הבדיקה קצת לא הרגישה טוב. היא הייתה מזוהמת והזהומים אותם ראינו הגיעו ממנה. עם השנים הצלחנו ללמוד ולהתחזק בענף דגי הנוי. אחוז דגי המאכל שגידלנו הלך וקטן וחלקם של דגי הנוי הלך וגדל. כך, לפני כ-17 שנה, בשנת 2000, החלטנו לצאת לגמרי מגידול דגי המאכל ולדבוק רק בדגי הנוי. בתחילת הדרך הענף היה קטנטן אבל מאוד רווחי ועם השנים גדלנו והתפתחנו. כיום, 37 שנים אחרי שדג הנוי הראשון הגיע לקיבוץ, אנחנו מהווים את המשק הגדול ביותר לדגי נוי במזרח התיכון.

בניית המכון

ב-1984 בנינו את המכון אך שנה לאחר מכן הוא נשרף כליל. אני זוכר טוב מאוד שהרגשתי את ריח השריפה בביתי ורצתי למדגה לגלות את האסון. למכון היה ביטוח ולאחר כמה חודשים הקמנו אותו מחדש. למרות שבנינו מכון, הוא שימש למטרות אחרות והדגים גדלו בבריכות חיצוניות.

אסון נוסף שפקד אותנו הוא ווירוס שתקף את דגי הקוי והקרפיונים בבריכות החיצוניות. הנזקים אז היו עצומים, 80% מדגי הקוי מתו וכך המציאות הכריחה אותנו למעשה להעביר את הגידול למכון סגור בו יש בקרה ביולוגית ובשנת 2003 הוקם המכון לקוי.

מילים לסיום

היום אנחנו מצליחים מאוד עם דגי הזהב. הצוות הבכיר שלנו מומחה וחי את הבריכות והמים. היו לנו הצלחות יפות בצבעי הדגים.

התחלנו עם דגים בצבע גזר וגם אז לקח לצבע 2-3 חודשים להתפתח. היום הצבע מתקבל מהר יותר והוא אדום וצהוב עז. ההצלחה מבוססת על סלקציה נכונה ועבודה קשה. ההצלחה היא קודם כל בבריכות ויש לנו אנשים טובים העוסקים בייצור הדגים. גם בקוי יש צוות נפלא, צעיר יחסית שמכיר את העבודה.

אני מקווה שנוכל להמשיך ולהתפתח ולגדל אנשים צעירים שיחיו את הבריכות והמים כמו הוותיקים וישמשו כדור המשך למדגה.

יש משפחות שכן בוחרים

(סיפור בדיוני בהשראת העבודה במדגה)

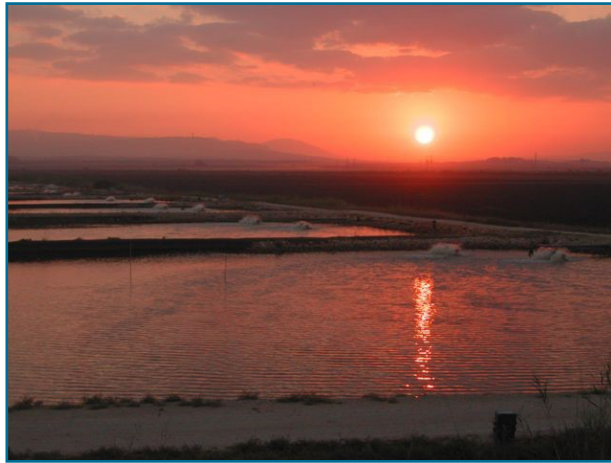
/ תומר גרוס

ולא תמיד היה פשוט לעבוד צמוד לאותם אנשים מדי יום מבוקר ועד ערב, אך דווקא ברגעים הקשים ביותר של פריקת מאגר דגי מאכל בחמש בבוקר או מיונים אינסופיים עד שעות הערב נוצרה תחושה של אחווה אשר גברה על כל הקשיים.

באחד הבקרים יצא יריב כהרגלו אל השטח, אך בעודו דוהר על הטרקטורון קול פנימי לחש לו לעבור דרך מכון

הדגים. המכון היה חשוך ועטוף בערפילי הבוקר, יריב חש שמשוהו אינו כשורה ורק כעבור כמה שניות הבין את משמעותו המרה של השקט ששרר במכון – המשאבה הראשית הפסיקה לעבוד באמצע הלילה וכל תנועת המים במכלי הדגים נעצרה, הדגים הצטופפו סביב אבני האוויר שבמכלים אשר יצרו אדוות קטנות במים העומדים.

יריב עשה מספר שיחות זריזות בטלפון וכעבור פחות מעשר דקות כבר התייצבו במכון כל אנשי הצוות טרוטי עיניים מההשכמה המוקדמת אך מוכנים לכל משימה, אנשי האחזקה מיהרו לטפל במשאבה התקולה ושאר הצוות החל לפתוח ברזי מים נוספים במכלים, להוסיף אבני אוויר ובלוני חמצן איפה שניתן ולפנות לשטח את הדגים החלשים יותר. כולם עבדו במרץ ובשיתוף פעולה כמעט ללא מילים, כעבור כשעה הצליחו לאזן את המצב וגם המשאבה חזרה לפעול. יריב שם סיר של קפה על הגז וכולם התקבצו בפינת הישיבה לנשום את אוויר הבוקר הצונן, השמש בדיוק החלה לעלות וציירה בעננים פסים ורודים של אור. באותם רגעים, בעודם לוגמים את הקפה המהביל חש יריב במלוא העוצמה את החיבור המיוחד בין חברי הצוות ואת הכוח העצום שיש למדגה אשר הופך קבוצה של אנשים למשפחה מלוכדת וחדורת מוטיבציה. מאותו יום פסק יריב ממנהגו לצפות בזריחה לבדו, במקום זאת היה מגיע ראשון למכון להכין קפה ויושב עם כל הצוות לקבל את פניו של היום החדש.

יריב אהב לקום כל יום ביחד עם השמש, לצפות בה עולה מעל לבריכות הדגים.

השעון מצלצל, הוא משתיק אותו במהירות וקופץ מהמיטה. בחוץ עוד חושך אך ניתן לשמוע שהטבע מתכונן לתחילתו של יום חדש.

כשיריב יוצא מהבית האור כבר מתחיל לעלות, הוא מנגב את מושב הטרקטורון מטיפות הטל ושם פעמיו לשטח. את הזריחה הוא אוהב לראות

מפינת המאגר, משם הוא יכול להשקיף על כל שטח הבריכות ועל העמק הירוק אשר נפרש למרגלותיו אל האופק.

יריב לא תמיד היה דייג, הוא התחיל את ה'קריירה' שלו כנער ברפת שם עבד עד הגיוס לצבא. המדגה תמיד נתפס בעיניו כמקום עם הילה מיוחדת – רק הטובים והמוצלחים ביותר יכולים להיכנס למשפחת הדייגים והוא מעולם לא השתייך לקבוצה החברתית הזו. אך בחיים כמו בחיים תמיד יש הפתעות ויצא שיריב השתחרר מהצבא בדיוק כאשר החלה עונת העבודה במדגה וכל מי שהיה זמין גויס לצוות העובדים.

עבודה מעולם לא הרתיעה אותו, הוא אהב לעבוד קשה ולא חשש מאתגרים וקשיים. משיכת הרשתות וסחיבת הדליים היו עבורו דרך מרעננת לשמור על כושרו הפיזי ואילו המיונים הארוכים של הדגים במכון סיפקו לו זמן למחשבות והרהורים.

בחודשים הראשונים שלו במדגה יריב היה שקט ומסוגר אך די מהר החלה להירקם חברות בין חברי הצוות שחלקם היו בני קיבוץ וחלקם צעירים שזה עתה השתחררו וחיפשו עבודה מעניינת ולא שגרתית. גם הצוות המבוגר יותר במדגה תרם לאווירה החברתית ולאחר מספר חודשי עבודה יריב כבר ראה במדגה את ביתו השני ואת עמיתיו לעבודה כמשפחה שנייה.

כמו בכל משפחה, גם במדגה היו לא מעט מתחים וויכוחים. העבודה התבססה ברובה הגדול על עבודת צוות

והפעם, ברוח המדגה...

לפניכם כתבה המורכבת משתי קצוות, האחד, שיחה עם צעירי המדגה, על העבודה, האווירה החברתית והיחס אותו הם מקבלים במדגה. ואילו השני, שיחה עם דרור בקיש, אחד מוותיקי המדגה / תומר גרוס

לפעול גם בפן החברתי. מרבית הצעירים שפגשתי מבליים ביחד גם אחרי שעות העבודה והמעגל החברתי שלהם התרחב וכולל גם חבר'ה מבוגרים יותר שעובדים במדגה וצעירים שאינם מהקיבוץ אשר עבדו כשכירים בענף. מתוך רצון לשפוך אור נוסף על הנושא החברתי שהוא כה דומיננטי במדגה ישבתי לשוחח עם דרור בקיש, דיג ותיק ואחד האבות הרוחניים של הגישה החברתית שמאפיינת את הענף.

דרור מספר שכאשר בני הדור שלו הצטרפו למדגה המצב היה שונה מאוד מהיום, המבוגרים היו פחות פתוחים והייתה תחושה של דיסטנס בינם לבין הצעירים אשר נבעה כנראה מפערי הדורות. הצעירים באותה תקופה חיפשו איך להפוך את העבודה לשילוב של אושר חברתי, עבודה בטבע ועבודת כפיים.

בשנים הראשונות לא היה פשוט אך בסופו של דבר בני הדור המבוגר יותר שיחררו את המושכות ואפשרו לשינוי לקרות, המדגה נהיה מקום עבודה חברתי יותר שמעורב מאוד בנעשה בקיבוץ עד לרמה של עבודה על ערבי תרבות בזמן שעות העבודה. שאלתי את דרור לגבי ההילה שקיימת סביב המדגה, לדבריו העובדה שבעבר רבים מהעובדים היו יצאי יחידות מובחרות בצבא תרמה מאוד לתחושה שהמדגה הוא סוג של יחידת עילית וגם העבודה בחוץ במים, בלי חולצה מייצרת דימוי עצמי מאוד גבוה. ייחודה של העבודה במדגה הוא שכמעט כולה היא עבודת צוות ולכן החיבור החזק בין העובדים הוא בלתי

נמנע, העבודה הפיזית והאינטנסיבית יוצרת את הצורך בחיבור הזה כדי להמשיך קדימה ולרצות להיות חלק מהארגון.

הנושא של דוגמא אישית מאוד התחדד עם השנים והיום כמעט כולם עושים את כל העבודות ביחד. גם העובדים שנמצאים בעמדות ההשפעה בענף נשאבים לרוח הזאת ומעבירים אותה הלאה ובסופו של דבר יש לזה השפעה על התוצאות של הענף ובמיוחד על היכולת שלו להמשיך להתקיים וליצור דורות המשך של דיגים.

לכבוד חג הקיבוץ שיהיה בסימן 60 שנה למדגה ישבתי לשיחה עם צעירים וצעירות שעובדים במדגה או שעבדו בו בשנים האחרונות, בהתאם למעמד נפגשנו בערב שלישי במועדון החץ. התחלתי את הפגישה עם חמישה צעירים שהזמנתי במיוחד, ובלי להתכוון לכך יצא שכמעט כל צעיר שהגיע למועדון עבד תקופה כזאת או אחרת במדגה וכעבור מספר דקות מצאתי את עצמי מוקף מכל עבר בצעירים שהענף טבע בהם את חותמו.

השיחה נסובה בעיקרה סביב הנושא החברתי, כל הנוכחים ציינו שזה מוקד המשיכה של המדגה וגם הייחוד שלו בין ענפי הקיבוץ השונים ובכלל בעולם העבודה. הצעירים רואים את המדגה כענף מאוד דומיננטי שמחובר לעשייה בקיבוץ ומשקיע רבות בחיבור של העובדים לקיבוץ, צעירים אחדים אף ציינו שהחלו לקחת חלק בפעילויות שונות בקיבוץ בזכות החיבור שיצר המדגה.

חלק מהצעירים ששוחחתי איתם החלו את דרכם במדגה כנערים ואילו אחרים הצטרפו לענף אחרי הצבא, כולם דיברו על ההילה שיש סביב המדגה אשר נחשב למקום עבודה אקסקלוסיבי בקרב הנערים והנערות בקיבוץ. דיברו על גאוות יחידה ולפעמים אפילו התנשאות קלה אל מול ענפי הקיבוץ האחרים, מקום שכולם רוצים לעבוד בו ומי שמשיג זאת 'קונה' לעצמו נקודות במארג החברתי. כנערים המדגה גם יוצר חיבור עם שכבות בוגרות יותר וגם עם צעירים שכבר סיימו את הצבא, לדבריהם מתייחסים לבני הנוער בענף כאל עובדים מן

המניין הן מבחינת האחריות שנותנים להם והן מבחינת הדרישות. בעלי התפקידים מהווים דוגמא אישית בכך שהם לוקחים חלק במרבית העבודות יחד עם שאר הצוות, כמעט ולא מרגישים את ההיררכיה בענף מכיוון שכולם עובדים יחד כתף אל כתף והאווירה עצמה היא מאוד בלתי פורמלית ופתוחה.

גם בתקופת העבודה לאחר הצבא מרגישים הצעירים שנותנים להם הרבה מקום להתבטא בענף, שואלים אותם לדעתם בנושאים מקצועיים ונותנים להם חופש

"...בעלי התפקידים מהווים דוגמא אישית בכך שהם לוקחים חלק במרבית העבודות יחד עם שאר הצוות, כמעט ולא מרגישים את ההיררכיה בענף מכיוון שכולם עובדים יחד כתף אל כתף..."

תעשו לי מקום... גם אני דייג, אבל של פעם / ראול ליבנה

[נכתב לכבוד ערב חגיגות ה-50 למדגה]

לפעמים, כשאני רואה בחדר האוכל שולחן של דייגים, מלא פנים של דור חדש שבכלל לא מכיר אותי, בא לי לגשת ולהגיד: יאללה חברה, תעשו לי מקום... גם אני דייג! אבל של פעם...

שיבונקין סרסה ושלייר / קצ'ר גרדר ליטר מכון
ליילנד בולינדר מאה מאתיים / "עשרימיות" "זייניות" בור בטון
נזיר קרשים ברזלים ועופרת / מצעים רפלקטור, הטלות
בפנטגון!?

סיבוב חמצן קופיפוד ולרנאה / פורמלין ברומקס וירקרון...
מה?! שוב אני במשלוח היום!?

[הערת העורכת: הפסקה למעלה מהווה ג'יבריש, לכל מי שאינו דייג]

זיכרונות, נוסעים בפג'ו 302, בבוקר קריר בין הבריכות, בדרכים שהיום אני רואה רק מבעד חלונות הזכוכית בחדר האוכל של פלסטופיל. אז אני יודע ששם, בין גגות המפעל לאופק בקצה העמק, משהו נשאר אצלי בפנים, מלטף את הלב בחום נעים. זה הטבע ועונות השנה, האדמה, האוויר והמים, השמש, הגשם, המרחב, יופי הדגים... וכמובן הדייגים!

אני לא יודע עד היום, אם להיות דייג זו תכונה מיוחדת או פגם... לקום בחמש בבוקר, להיתקע בבוץ עמוק מעל הבריכיים, לחטוף חבטות מבורים עצבניים או להיכנס בחורף למים קרים... ומשלוחים בחמש בבוקר כבר הזכרת?

עבודה מעניינת ומאתגרת, אבל מעל הכל, לעבוד במדגה הייתה חוויה חברתית, והמדגה חממה יצירתית. שם, בדרכים שבין האגמים ומעל לבריכות, היינו עוצרים, משוחחים וחולמים. חלומות שחלקם הפכו למציאות, לחג קיבוץ, פורים, סוכות וחתונות. מכל אלה הכי רגשו אותי שני אירועים שארגנו לכבוד הוותיקים, שהיום רובם כבר לא איתנו. רצינו אז, בדרך כלשהי, לפרגן ולהודות להם על הקמת המקום היפה בו אנו חיים היום.

קרוב לבית: אולמוס, עלי תחרה וחיפושיות צהובות

/ שבתאי פרידמן

לפני שבוע הלכתי בשביל לאורך נחל שופט כשלפתע, כאשר נגעתי בענף של עץ אולמוס, אפף אותי נחיל חיפושיות צהובות. אני מניח שכל מי שצועד ליד המפל מכיר את התופעה שבמשך הקיץ עלי האולמוס השעיר מאבדים את המשטחים הירוקים שלהם ונשארים רק עם עורקיהם ונראים כמו מעשה תחרה.

ובכן נחיל החיפושיות התרומם מעל העלים הירוקים לרגע קט וחזר ונחת עליהם. יום אחרי, ראיתי שהעלים שהיו ירוקים נשארו רק עם עורקיהם ונחיל החיפושיות היה על עלים ירוקים אחרים.

קושיות:

האם באמת חיפושיות אלו הם שמכרסמות את העלים?
מה הזיהוי של חיפושיות אלו?

לי אין תשובות רק תמונות.

מי שיודע להסביר את התופעה, מוזמן ליצור קשר עם נעה או שבתאי, נשמח לשמוע ולפרסם לכל החברים.

לזכר עודד פרוינדליך 23.3.1953 – 14.7.2017

כמה חודשים, ולפני מספר שבועות גם הגיע לבקרו אילן, הבן של ורדית. ביקרנו את עודד בשפרעם והתארחנו כאן אצל זיוה סלע. תודה לכל החברים שהתייחסו לעודד, למרות הקושי המובן וגם לאלה שעזרו בדברים שביקשתי, או בדברים שיזמו בעצמם. אני שמחה, עודד יקירי, שהשנים האחרונות שלך היו טובות ושמחות לך. אני לא מאמינה שמישהו משקיף עלינו מהשמיים, אבל אם ההורים שלך כן רואים אותנו, הם לדעתי מרוצים ושקטים.

מחבקים אותך באהבה,
דבורה כדיר

הספד לעודד / רחלי שרון

עודד היה חידה...
סיפור חייו עזוב

מאז שנפטרה אימו, אדית, הוא היה לבד בעולם... אנחנו, בני קבוצתו, לא ידענו כל כך איך לשמור איתו על קשר... אולי מלבד יחיעם... הוא היה מיוחד... היו לו רעיונות אחרים, הוא היה חכם... מעניין... לא הולך בתלם... הגיע אלינו מקבוצת חבצלת, שנה מעלינו, ותמיד היה אחר... בחברת הילדים, הייתה אז לינה משותפת, נהנינו תמיד לשמוע את סיפורי אדית פרוינדליך, כשהייתה באה להשכבה, לעודד... ניר רענן הזכיר לי שאדית הייתה מביאה לעודד תותים מתוקים וגם בהם התחלקנו... בזכותו... הייתה לעודד דרך משלו להביט על העולם. תמיד מקורי, אחר, שונה... כילדים, לפעמים התרגשנו ממנו, אולי היו שפחדו, אבל אני ממש זוכרת שהוא תמיד רצה להיות בקשר... באמצע כיתה י', הוא אושפז בפעם הראשונה. מאז, בעצם נותק הקשר. אבל גם כשהיה בא לבקר, כשנפגשנו, תמיד דיברנו... על הא ודא...

עודד היה חידה...
סיפור חייו היה עזוב

עודד חברי היקר, נבצר ממני לבוא להלוויה שלך. 30 שנה ליוויתי אותך בטוב וברע. בכל בתי החולים וההוסטלים בהם שהית ואף בבית האבות בשפרעם, בו חיית בשנים האחרונות. טיילנו, אתה ואני הרבה ביחד: פעמיים לאילת, לצפון הארץ ולכנרת, שם אהבת לשחות ולאכול קבב. תהי מנוחתך ושלוותך ביער הזורע לעולמים. היה שלום חבר יקר, תחסר לי.

מאיר כהן

עודד היקר, נשלמה מסכת חיך. רוב השנים היו קשות ועצובות. לפני 18 שנים אדית ביקשה ממני להיות אפוטרופוסית שלך, לתקופה שבה היא לא תהיה בחיים. בנימין ואדית זכרם לברכה, סיפרו לי על החיים שלך, החל מגיל 3. על הכישרונות, על הדברים שאהבת וגם שזרקת אבנים על הילדים ולא ידעו אז איך לטפל בך. שנים הם נאבקו לעזור לך ככל יכולתם. הקיבוץ עזר ותמך לאורך כל השנים. אני חושבת ששבע השנים האחרונות, בהן היית מאושפז בשפרעם, היו הטובות ביותר לך. עודד היה בבית סיעודי בשפרעם, ברמה של בית שקמה. רוב המטופלים שם יהודים והצוות - ערבים. הבית שם היה סגור, דבר שהיקשה עליו בתחילת דרכו. בהמשך הוא התרגל ומאוד אהב את המקום, בעיקר את צוות העובדים במחלקה. היה לו סדר יום קבוע ועיסוקים, וגם בילויים ומסיבות בחגים. הוא היה טוב לב ושמח, בעיקר כשחגגנו לו ימי הולדת. מאוד אהב לבקר בהזורע, לקבל מחמאות על לבושו. שמח לפגישות קצרות עם חברים על הדרך ובכלבו. הוא קנה שם, לצד הטבק, המציתים והממתקים ללא סוכר - מתנות קטנות לצוות ולמטופלים במוסד (לקות, שפתונים, שוקולד, קפה ועוד). לאורך השנים לא היה בריא. בעיקר סבל מסכרת קשה. אך הטיפול המסור של הצוות בשפרעם, האריך את חייו. בתקופה האחרונה הלך ונחלש וכשביקר כאן לפני כמה ימים, כבר היה קשה להבינו והוא נזקק להרבה עזרה. לשמחתי, ורדית אחותו וביתה אפרת ביקרו אותו לפני

יומני הריצה - הבמה למשוגעים

/ בועז בש מרץ'

טראנס-אנדורנס 3,100 מייל

תחרות שהחלה בשנת 1997 על ידי Sri Chinmoy אותה סיימו כ-40 רצים. בתחרות זו, על הרצים להשלים כשני מרתונים ביום אותם הם מתחילים בשש בבוקר ומסיימים בלילה במהלך 52 יום רצופים במטרה להשלים את המרחק הבלתי נתפס של 3,100 מייל, שהם כמעט 5,000 ק"מ. מסלול הריצה הוא סביב בלוק בניינים ברובע קווינס שבניו-יורק כשאורך כל הקפה הוא כ-800 מטר כך שעל הרצים לבצע מעל 100 הקפות ביום סביב הבלוק במהלך 52 יום. זה אינו "מרוץ שטח" והריצה במעגלים עירוניים חדגוניים דורשת דרישות שונות מאוד מהמרוצים האחרים (פחות בעיות של תנאי שטח ואקלים) הרץ הישראלי קובי אורן מתעתד להשתתף בתחרות זו בשנת 2018. וידאו על המירוץ כאן.

גראנד סלאם 4 המדבריות

מרוץ אולטרה שטח אתגרי, בו יש להשלים תוך שנה 3 מרוצי אולטרה בשטחים קשים במיוחד: מדבר אקטמה (צ'ילה), מדבר גובי (מונגוליה), מדבר סהרה (נמיביה) ו"המידבר האחרון" (אנטרקטיקה).

בכל מרוץ יש 6-7 ימים להשלים כ-250 ק"מ בתנאי

שטח ואקלים קשים ביותר, כאשר כל האוכל, המים ושאר הציוד נסחב על ידי הרצים! המירוץ קיים כבר 15 שנה ועד כה השלימו את ה"גראנד סלאם" רק 66 אצנים וביניהם גם אבי בלייברג הישראלי (סיפורו כאן) וישראלי נוסף השלים לאחרונה את "המירוץ

הנווד" של המיזם (עובר כל שנה למקום אחר) במדגסקר וסיפורו המרשים כאן.

בחול, בבוץ, בסלעים, בשלג ובקרח בטמפרטורות שבין 40 מעלות למינוס 20 מעלות והסכנות הבריאותיות הנן בגדר סכנת מוות פשוטו כמשמעו! וידאו על המירוץ כאן. והאתר הרשמי כאן.

ישנם כמובן עוד מיני מרוצים "משוגעים" וקשים אחרים וכן מרוצים היתוליים (כגון "מרוץ הבירה" למשל.. נא לא להידחף בתור, יש מספיק לכולם! בפוסט הבא: על "טרנדים" וגאג'טים של עולם הריצה.

שבת שלום!

בכל תחביב ופעילות יש תמיד גם את "סמני הקיצון" וריצה אינה יוצאת דופן מבחינה זו. את מושג ה"אולטרה" ניתן למתוח לכל מרחק (גדול מ-42 ק"מ), תוואי שטח ותנאי אקלים וכל עוד יש ביקוש של "משוגעים לדבר" מפיקי המרוצים ימשיכו ליצור מיני מסלולים בדרגות קושי מטורפות! על כמה מהם בוסט זה.

Dragon's Back Race

תחרות ריצה בת חמישה ימים שמתחילה בצפון ויילס ומסתיימת בדרום. בתחרות רצים 300 ק"מ עם 16,000 מטר עלייה מצטברת! להשוואה - במקצה 200 ק"מ בסובב עמק יש 3,030 מטר עלייה מצטברת ובמירוץ אולטרה טרייל ירושלים מקצה 80 ק"מ יש 3,100 מטר מצטבר. וידאו על המירוץ כאן.

מרתון ברקלי

מרוץ אולטרה מרתון הררי של 160 ק"מ עם גובה מצטבר של 16,500 מטר. זמן הגג לסיום המירוץ: 60 שעות. מי שהמציא את המירוץ היה גארי קנטרל שקיבל השראה בעקבות בריחתו של ג'יימס ארל ריי, רוצחו של מרטין לותר קינג, מהכלא. ריי הצליח לברוח רק כ-13 ק"מ אחרי

שנאבד במשך 55 שעות ביער. קנטרל חשב שהוא יכול לרוץ לפחות 160 ק"מ וכך נולד המירוץ שיש החושבים כי אחד המרוצים הסדיסטים ביותר שיש... המירוץ השנתי מוגבל ל-40 רצים בלבד ומאז תחילת המירוץ ב-1986 - סיימו רק 15 רצים מתוך כ-1,000 שניסו! וידאו על המירוץ כאן.

הארדרוק 100 מייל

במירוץ ההארדרוק שאורכו כאמור 100 מייל יש גם טיפוס מצטבר של 10,000 מטר והוא נערך בקולורדו ארה"ב. שיא המסלול שייך לרץ האגדי קיליאן ג'ורנט שסיים בשנת 2014 את המסלול בזמן של 22:41:33. במקום לחצות קו סיום, על המסיימים לנשק סלע עליו מצויר אייל. זמני החיתוך לסיום המירוץ הם 48 שעות, הזמן הממוצע של המסיימים עומד על 41:10:15 שעות. המתחרים עלולים למצוא את עצמם מתמודדים עם תנאי מזג אויר לא פשוטים בגלל הבדלי הגובה במסלול. וידאו על המירוץ

כאן.

האם שוב נאחר את הרכבת / חנוך בארי ואמנון כדיר

יקר מאוד שאין לו תחליף, וערכו עולה ללא הרף. כדוגמה – עלות הקרקע בעשור האחרון עלתה ביותר מ-100%!! מכך נבין כמה היינו חוסכים אילו היינו מקבלים החלטה בעבר ומה יהיה ערכה של הקרקע בעוד שנים (כפי שאנחנו רואים ביקנעם המושבה). יש להניח שערך הקרקע ימשיך לעלות.

לסיכום: ניראה לנו שכדאי מאוד להאיץ את הטיפול בנושא זה.

*הערה:

הנושא אינו זר לי (ח.ב). בשנת 2002 ריכזתי צוות שהגיש לקיבוץ הצעה בשם: **שיוך דירות בקיבוץ הזורע** (ראו צילום החוברת). ההצעה לא אושרה אז, מפני שחברים בצוות סברו (בניגוד לדעתי), שהסדר אחר מתאים יותר לקיבוץ.

לפתחו של קיבוצנו, כמו לכל הקיבוצים שעברו שינוי עומדת ההחלטה על שיוך הדירות. בשנתיים האחרונות רוב הקיבוצים שעברו למודל הקיבוץ המתחדש עוסקים בנושא מפני **שרשות מקרקעי ישראל** (רמ"י) לא נותנת למעשה אישורי בנייה חדשים לקיבוצים שלא נכנסו לתהליך השיוך.

על מנת להאיץ בקיבוצים לקבל החלטה על שיוך דירות, החליטה רמ"י להעניק הנחה של 51% על מחיר הקרקע לקיבוצים שבאזור עדיפות ב' (שאליו משתייך קיבוץ הזורע), שיקבלו החלטה עד סוף 2017. כדי להמחיש שהתנאים שמציגה רמ"י הולכים ומחמירים נזכיר שבשנים האחרונות הממסד הישראלי וגם **"הקשת המזרחית"** ממשיכים להקשות בהחלטות הנוגעות לזכויות הקיבוצים בקרקעות.

בחודשים האחרונים הנושא לא יורד מסדר היום בקיבוצים והדבר בא לביטוי בסדרת מאמרים בעיתונות הקיבוצית. היות וכך, החלטנו לבחון את הנושא. מצאנו שכל הקיבוצים בסביבתנו עוסקים בכך ומקדמים את הנושא ובחרו באחת משתי החלופות הבאות:

1. **שיוך קנייני** (המשפחה או החבר חותמים מול רמ"י והופכים לבעל הקרקע).
2. **חלופת האגודה** (הקיבוץ רוכש את הקרקע ומחכיר אותה למשפחה או לחבר).

בחודשים האחרונים נפגשנו עם שלמה – רכז הקהילה, עם נרקיס המזכירה, עם חברים המרכזים את הטיפול בנושא זה בקיבוץ דליה, ברמת השופט, ושמענו גם על הטיפול ברמות מנשה, במזרע, בגבעת עוז, וביפעת.

השתתפנו בכנס שדן בנושא במפעלים האזוריים וכמובן בשיחת הזוטא בהזורע. מצאנו שבכל הקיבוצים מרכז את הנושא חבר קיבוץ שהיה בעברו בתפקיד בכיר בתחום הכלכלי: מנהל משקי עמק יזרעאל, רכזי משק וגזברים. נציין גם, כפי שהציג עו"ד רותם ליכטנשטיין בשיחת זוטא לפני כחודש, שהנושא מורכב, עלותו גבוהה מאוד והיא עומדת לפתחם של כל הקיבוצים וגם אצלנו.

בישראל הקטנה – משאב הקרקע הוא נכס

גן חצב מחדש פניו במהירות / מיכל ועידית

שרון לבאר שבראשה עומדת צפרדע מיתולוגית. לאחר שפינינו את הצמחים שגדלו וכיסו את כל הגינה נחשפה הבאר ואנו מבררות בעזרת מרים גרוס את סיפורה שנוכל לספר לדורות הבאים.

אנו רוצות להודות לכל בעלי המלאכה אשר נרתמים ברוח טובה והרבה רצון לכל בקשה וחלום שלנו: לעמרי מנהל הבניין, רן מנהל הנוי, שלמה מנהל הקהילה וכן הנגר.

בקשה מבעלי הכלבים

לאחרונה עלתה כמות הכלבים אשר מסתובבים באזור הגנים והמרחבים. הכלבים נכנסים לבתים, הופכים את הפחים ואף לוקחים אוכל שהוכן לילדים משולחנות אוכל. לצערנו נתקלנו כבר במקרה של כלב שנשך עובדת והוגשה נגדו תלונה במשרד הבריאות. אנו מבקשות לדאוג שהכלבים לא יגעו לאזור החינוך בשעות הפעילות.

תודה,

הילדים וצוות החינוך.

השנה הבאה מתקרבת במהירות ואיתה הכנת גן חצב לקליטת הילדים בגן המחודש בספטמבר.

הגן כולו עובר מתיחת פנים, מהריצוף ועד התקרה. חדרי הגן עברו שינוי וחללים חדשים נפתחו לטובת פעילויות שונות, המטבח החדש והגן חברו להם יחדיו לאזור אחד מרכזי וגדול ומרפסת השירות הפכה לחלק מהכניסה לגן. עברו הימים בהם היינו מתקלחים בבית הילדים, כעת אין צורך במקלחת גדולה והיא הוקטנה לטובת הגדלת חלל המטבח והגן והוכנסו בה שרותי נכים על פי כל התקנים הנדרשים.

החצר גם היא עברה ניקוי ויישור הקרקע עם מחלוטה חדשה, מתחת לעץ התות הוקמה פינת ישיבה והתכנסות וטאבון לאפיית מצות יבנה בסמוך. החפצים הישנים והחלודים הוצאו מהחצר. הטרקטורים הוותיקים יעברו שיפוץ קל וצביעה מחדש ויוצבו מחדש כחלק מחצר הגן. לימי השמש החזקים תבנה סככת צל מודרנית אשר תצל גם את ארגז החול שעבר ממקומו הישן.

בעודנו מסתובבות בגן הסבה את תשומת ליבנו רחלי

הצפרדע בבאר בגן חצב

המטבח החדש של גן חצב

גן חצב

מילה טובה - פיליפ

כל בוקר וכל צהריים עולה פיליפ על הקלאב, אוסף את הכלים ופחלק לבתים את ארוחת הצהריים. בדרך הוא אוסף גם את שקי הכביסה וביגים האחרונים עוזר לנו להביא את ניכרות הלחם הבריא, שאופה לנו אבי בצטבת, לבתי הילדים. את כל הפשיצות עושה פיליפ בחיוך ובשפחה, חורף, קיץ, סתיו ואביב. על כל אלה אנו רוצות לומר לפיליפ גילה טובה, הגון תודה. הגשך כך עוד הרבה שנים עם כוח, גרף וחיוך. בהערכה רבה כל צוות החינוך.

פעילות לשנת המצווה / מעיין שרעבי, מדריכת הנעורים בקיבוץ

במסגרת שנת בר המצווה של בני הנוער, הנערים והנערות ביקרו בבית הספר "אורט דפנה" שבקריית ביאליק. יום הפעילות בבית הספר כלל מפגש עם בני נוער בגילם שהם על רצף האוטיזם, מהתפקוד הבינוני ועד הגבוה. לפעילות זו קדמו ימי הכנה, בהם הנערים נחשפו להפרעת האוטיזם ומאפייניה והעלו את חששותיהם לקראת המפגש באמצעות שיח פתוח. מטרת הפעילות הייתה להפגיש בין שתי האוכלוסיות, לאפשר חשיפה לאחר ולקדם ערכים כמו סובלנות, קבלת האחר ומתגובותיהם של הנערים והנערות. היה מוצלח וניחן בשיתוף השונות – מחלקת החינוך דפנה".

היה מדהים לראות את נחשפים אל בני נוער שלהם בדרך כלל, לשמוע ההדדיות, העזרה והבגרות לראות כיצד נשברות כל אותם אומרים שהם לא נראים שונים, שיש להם תחומים משותפים ושזה לא מפחיד כמו שהם חשבו. הם הגיעו מלאים בחששות וכל אלו הופרכו ברגע שהם נכחו שם מכל הלב והרגישו בטוחים.

מערכת סולרית חדשה

מערכת סולרית חדשה על גג מחסן פלסטופיל / שבתאי ואלון, אורות הזורע

לפני שבועיים

לפני שבוע

השבוע

השבוע הושלמה הקמת מערכת סולרית – פוטו-וולטאית – על גג מחסן פלסטופיל הנמצא מעבר לכביש (לשעבר נגרית בית). מערכת זו נוספת על 8 מערכות דומות שכבר פועלות כשנתיים בקיבוץ. גודל המערכת החדשה זהה לגודל המערכות הקודמות: 50 קילו-וואט מותקן.

בשעת צהרים אחת בקיץ תייצר המערכת כ- 43 קוט"ש. ותביא את סך היצור הסולרי לכ- 390 קוט"ש לשעה.

באותה השעה יצרוך כל הקיבוץ (ללא פ"פ) כ- 2400 קוט"ש. המערכת הנוספת תייצר כ- 1.8% אחוז מהצריכה הרגעית בצהריים ותעלה את סך הצריכה ממערכות סולריות מ- 14% ל- 15.8% מסך הצריכה הרגעית בצהרי הקיץ.

בחשבון הצריכה השנתי של 2016 צרכנו 10.5 מליון קוט"ש מתוכם 625 אלף קוט"ש סולריים. שהם באחוזים, 6.3%. בהוספת המערכת החדשה נגיע ל- 700 אלף קוט"ש בשנה שהם 7.1% מהצריכה השנתית ובכך נתרום את חלקנו לאנרגיות הירוקות של המדינה.

לפינכם פינה חדשה, שיזם ארן ריילינגר, המביאה את סיפורם של חברי קיבוץ שעזבו. כך נוכל להיזכר יחד ולעקוב אחר חברי העבר עם השנים. מי מבין קוראינו מחוץ לקיבוץ, שרוצה לספר את סיפורו, מוזמן או מוזמנת ליצור קשר עם ארן במייל: areilinger1@gmail.com

יחיעם מרכס / ארן ריילינגר

במקביל למוזיקה למדתי מחשבים. בשנת 89 באנו לארץ לנסות לחיות פה ושנתיים גרנו בכרמיאל. אחרי מלחמת המפרץ חזרנו לאוסטרליה והתמקמנו בפרבר של קנברה ליד שאולי והלן. אז כבר התחלתי לעבוד שם במחשבים, תחילה בבי"ח גדול ואח"כ כל השנים בחברת מחקר ענקית, משהו כמו המכון הוולקני. עבדתי שם עד 2009 אז היו שם פיטורים המוניים ויצאתי לפנסיה מוקדמת.

ב-2001 נפרדתי מלסלי וב-2003 בדיוק בגיל 50 קניתי אופניים, לקחתי חופשה מהעבודה ובמשך 7 חודשים נסעתי עם אותו זוג אופניים ברחבי העולם. ניו זילנד, ארה"ב, קולומביה, ברזיל, גרמניה, צרפת וישראל ואז פגשתי פה את רעיה (מרן), חברתי לחיים עד היום. נפגשנו דרך שולי (להב) בת כיתה שלי שגרה בידפת. מאז אנחנו יחד וב-2008 גם התחתנו. רעיה, בת קיבוץ המעפיל היא רופאה אנדוקרינולוגית. היא והבן שלה גם גרו איתי באוסטרליה שנתיים וחצי עד שהייתה חייבת לחזור, אז בדיוק פיטרו אותי מהעבודה וזה כבר סלל את הדרך לחזור סופית לארץ. הגענו לקיבוץ הסוללים בעקבות אחותי אירית שגרה שם בהרחבה, גרנו קצת אצלה ואח"כ שכרנו שם בית.

הבנות באוסטרליה. נטלי, 37, קלינאית תקשורת, נשואה ואימא לשלוש בנות. עכשיו עברה לסידני, מתחילה הכנה לדוקטורט. שירי, 32, מורה בקנברה, עדיין רווקה. אנחנו בקשר יומיומי, שתיהן מדברות עברית, נטלי גם קוראת וכותבת. נטלי נשואה לנוצרי אבל מקפידה לחגוג את החגים היהודיים, שירי פחות. שירי גם נזהרת להגיד שהיא יהודייה בגלל פחד מאנטישמיות, היום היא יותר שמה לב לזה מפעם. הקשר ביניהן מצוין.

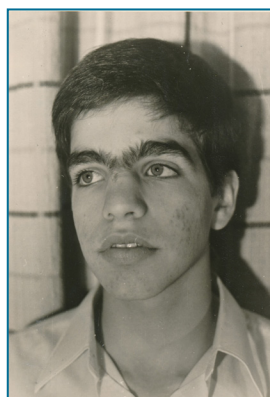
יחיעם מרכס, 64, צעיר נצחי עם זיכרון פנומנלי ושליטה בפרטים. בנם הצעיר של הילדה ופרנץ, אח של אורי (78), אירית (74) ורני ז"ל (יליד 45).

בקיבוץ היה בקב' ענבל יחד עם ניר רענן, רחלי פרוינד, עלי דור, גדי ברנר, ניב אלדור, חדווה אילת, אורית חרמוני ועוד. במוסד בקב' בשקד (סכו"ם) שנהיו אח"כ גפן רימון.

יחיעם: "סיימנו את המוסד ב-1971. אחרי שנת י"ג הייתי 3 שנים קלידן בלהקה צבאית סדנאי שריון (חיל חימוש). השיר הכי מפורסם שלנו היה "ההר הירוק תמיד", הופענו איתו שנה שלמה. במלחמת יום כיפור לא נתנו לנו לצאת מג'וליס ורק לקראת הסוף התחלנו להופיע בכל מקום כולל מצרים וסוריה. באחת ההופעות נפל לי האורגן למים של ימת ברדוויל. אחרי השחרור עבדתי שנתיים בפלסטופיל בחשמל. הבוס שלי היה מיכה בנארי וערן לביא ז"ל היה מנהל האחזקה.

את אשתי הראשונה לסלי פגשתי עוד בזמן הצבא בקטיף אגסים בחופשת רגילה. מתנדבת שהגיעה לקיבוץ מאוסטרליה בעקבות אחותה הלן, אשתו של שאולי לביא. אחרי 3 שנים התחתנו בבית של ההורים שלה בקנברה ואח"כ נסענו לבוסטון, נרשמתי שם ללימודים בברקלי, בי"ס גבוה למוזיקה. בשנים 81-78 גרנו בבוסטון,

3 שנים למדתי בברקלי והתפרנסתי מנגינה וגם הייתי חשמלאי של הבי"ס. שם גם נולדה הבת הראשונה שלנו נטלי. כשסיימתי ללמוד (בהצטיינות!) התכנית הייתה לחזור לארץ אבל בגלל לסלי נסענו לשנתיים לאוסטרליה שנמשכו עד 2009. הגענו לקנברה ומשרד החינוך האוסטרלי שלח אותי ללמד מוזיקה בקומה (Cooma), עיר קטנה ב"אלפים האוסטרליים" וגרנו שם 6 שנים.

כשחזרתי לארץ עבדתי שנה אחת בתמ"ה משמר העמק במחשוב. אחרי שנה עזבתי שם ומאז אני רק מלמד מוזיקה, בעיקר פסנתר במרכז לאומנויות של מ.א. עמק יזרעאל בקיבוץ מזרע ובקונסרבטוריון בטבעון.

אני מלמד 5 ימים בשבוע, יש לי תלמידים מגיל הגן עד 65 ואני מאד אוהב את זה. במקביל למדתי תואר שני בקומפוזיציה. לפני שנה פנו אליי להלחין קנטטה למקהלת ילדים עבור כנס מקהלות שמתקיים כל שנה בעמק יזרעאל. רעיה בחרה את "גלגולו של מעיל", הלחנתי ותזמרתי את זה ליצירה של 8 ד' ושרו אותה שלוש מקהלות

ילדים עם תזמורת של 8 נגנים, כולם מהעמק.

איך בכלל התחלתי כילד לנגן פסנתר. כל הילדות הייתה לי אסטמה קשה שעד היום עוד לא נפטרת ממנה. בכיתה ג' מרים לוי ז"ל וד"ר רובינסון ז"ל החליטו שהסיבה לאסטמה היא האימא המפנקת שלי והוחלט לשלוח אותי לירושלים כי שם האוויר יותר טוב וזה רחוק מאימא. 4 חודשים הייתי שם אצל משפחה מאמצת ולהורים שלי היה אסור לבקר. ושם במשפחה הייקית הזאת כולם ניגנו

פסנתר וככה גם אני התחלתי וכשחזרתי לקיבוץ המשכתי לנגן לבד. רק בכיתה ו' התחלתי לקבל שיעורים ממיכל אמיר ז"ל. כל השנים למדתי קלאסי, במוסד התאמנתי 4 שעות ביום על הפסנתר בחדר האוכל. יאיר שפירא ז"ל מגבעת עוז שנהרג אח"כ ביום כיפור היה חוזר בלילה מבילויים רומנטיים ואומר לי "אתה לא יודע מה אתה מפסיד, כל הזמן מנגן".

התחום השני שעסקתי בו מכיתה ו' היה התעמלות. הייתה במוסד נבחרת התעמלות שהקים ראובן טל ממגידו ואח"כ

אימן אותנו דני נהב (נושא לכתבה נפרדת. א.ר.).

הזורע. משפחה בקיבוץ כבר אין לי לצערי. אבא נפטר כבר ב-79 בזמן טיול במקסיקו ואימא ב-2003. עד שאימא נפטרה הייתי מגיע הרבה. הזורע בשבילי זה עדיין לב העולם, זה משהו רגשי, אין ספק. זה בטח קשור גם לאח שלי רני שנפל בששת הימים. מאז שחזרתי לארץ אני מגיע לקיבוץ תמיד ביום הזיכרון יחד עם כל המשפחה. בשנים האחרונות עושים טקס בפינת רני ובערב אני מנגן

באולם. כל השנים השכול מאד ליווה את המשפחה, זה גם סוג של "כבוד" אבל גם משהו מאד מוחשי.

בהזרע תמיד הייתי קצת "בן של", "אח של". כשהייתי מגיע לביקורים מאוסטרליה, בדרך לחדר אוכל היו עוצרים אותי כל רגע על השביל והסתבר לי שכולם כבר יודעים עלי הכל. זו תחושה משפחתית שאני מאד אוהב. אם הייתה לי היום אופציה לגור בהזרע הייתי חוזר. אני גר היום בקיבוץ הסוללים ואני זר שם לגמרי ובהזרע אני מרגיש בתוך משפחה וזה חסר לי, אני אוהב את זה, זו תחושת בית.

רעיה: יחיעם עזב את הזורע לפני 35 שנה ועדיין בזיכרון

שלו הקיבוץ זה מה שהיה אז. ובגלל שכבר אין לו את הבית והמשפחה של הזורע הוא מצא לו מסגרות אחרות להשתייך אליהן שהן בשבילו קצת מה שהקיבוץ היה פעם. יחיעם: קהילה אחת זו קהילת "ניגון הלב". מתכנסים כל יום שישי לקבלת שבת בקיבוץ גבת ושם אני תמיד מנגן. זו קהילה מאד עוטפת, קצת תחליף להזרע. קהילה שניה זו קב' אופניים שאני חבר בה. חבר'ה מכל הארץ נפגשים לטיולים בימי שישי. גם זו קבוצה מאד חזקה וחשובה לי. קהילה שלישית זו קהילת עוזבי הזורע. יש מידי פעם מפגשי עוזבים אצל אורית ואהוד ברמת ישי. זה פרויקט של אהוד. נפגשים ושרים ואני מנגן שם על מנדולינה. מגיעים עובד ויוחנן מעוז, קרול רביד, אדי עינב, רודי ובני שיפר, אילון נווה, חדווה והילל אילת וכמובן בנות ובני הזוג.

למרות כל השנים שחייתי באוסטרליה אני מאד מחובר פה להרבה דברים. תמיד רציתי לחזור לארץ עם המשפחה. בביקורים הייתי מגיע להזרע ולזיקים למשפחה של אורי.

אנחנו משפחה מאד קרובה ואני חושב שזה גם קשור לרני. אנחנו גם בקשר עם אלישבע אכמון ממשמר העמק שהייתה חברה שלו. היום אני מגיע לקיבוץ רק ביום הזיכרון או כשחברים טובים מזמינים אותי אבל אני נוסע הרבה ביער עם האופניים. הייתי רוצה לבוא יותר אבל זה פשוט לא יוצא. אני בקשר טוב עם חבר'ה מהכיתה שלי ועם חבר'ה מעומר דגן, הכיתה של רני וכל השנים אני קורא את בשער."

מדגה. 1960

במלאת 50 שנה למדגה נכתבה בבשער "פינה נוסטלגית" שהוקדשה אז לענף המדגה, מובא כאן קטע מתוך הרשימה, 11.03.2005, בעריכת לאה פלג.

הסיפור הפיקנטטי ביותר, הקשור למדגה ואין פיקנטי ממנו, הוא כמובן על "הבתולה מפלובדיב" (עיר בבולגריה). ומעשה שהיה כך היה:

ניסים כהן הרי הוא קיסו, עבד במדגה מספר שנים ואפילו החליף את מיכאל חרמוני ז"ל בניהול הענף כשמיכאל יצא למלא תפקיד במחלקת הביטחון של הקיבוץ הארצי.

הרבה פעמים היה ניסים עובד עירום, ופעם אחת הגיעה לבריכות שלנו, קבוצת נערות מאורנים לצפות בציפורים. כולן היו מצוידות במשקפות - כמובן. הן התמקמו דווקא בבריכה שעבדנו בה, התיישבו על הסוללה וצפו במשקפותיהן.

והנה מחזה שטרם ראו: "מה זאת הציפור המוזרה הזאת"? שאלו, ואנחנו מיהרנו להשיב: "זאת ציפור מיוחדת מבולגריה שבאה פעם בשנה לבריכות מהעיר פלובדיב שבבולגריה". הנערות המשועשעות ישבו כמה שעות על סוללת העפר, וקיסו שלנו לא יכול היה לצאת מהמים. מאז נוסף לו השם "הבתולה מפלובדיב".
ואם אתם מגיעים בטיול של ערב או בשבת יפה אחת לבריכות הדגים אי שם, תוכלו לשמוע את צחוקן המתגלגל של הנערות ההן, ועל אחת התלוליות של אחת הבריכות, מוטלת לה ערימת בגדים המחכה לבעליה.... תודה לדיקי ז"ל

מכון דגים - אורי דור וחנוך מוכ. 1987

תכנון המשפחה במכון הדגיגים* (1979)

* שמו של כותב השיר לא נשמר בארכיון, מי שמזהה את המשורר מוזמן לעדכן את נחמה.

הדג אמנון שובב נורא
שהוא שוחה לו בבריכה
והדגה האמנונה - איומה

אם הדייג אינו זהיר
ורק תופס לה בסנפיר
היא בידו נועצת קוץ

כיצד נמצא הפיתרון?
זה מפעלו של המכון
הנה לכם - ובקיצור - הסיפור:

אך אין בכך כל הצרה
כי סוד גלוי בכל בריכה:
לדג אמנון אין נימוסין - בחיי מין

ובכן: ההטלה פראית
אצל אמנון היא נוראית
ובששון הם ימלאו "פרו ורבו"

לכן רצו למצוא מוצא
ליצר זה של רביה
כי לא רוצה האמנונה - כל גלולה

ואמנון זכר כזה הוא מסכן בכלל
באמבטיה הוא שוחה עצוב ומתוסכל

כי כמעט ולא מוצא נקבה בת זוג
ולכן לא מתרבה - אין זה תענוג

"נגמרה זו הצרה" הדייג שמח
על עניין ההטלה הצליח לפקח

ומאז הפך אמנון לדג מביא ברכה
הנה כך עוסק מכון בתכנון המשפחה.

בירדן שוחה אמנון, גם בים כינרת
ויש דגיגים המון, משפחה - תפארת

מין אמנון אחר קיים ביאור, מצרים
ושורץ הוא ברוב עם, מתרבה כפליים

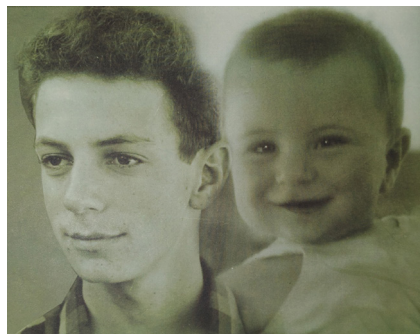
והנה חקרו מצאו: אמנון מירדן
ואמנונה של היאור - רוצים להתחתן

אבל פלא הפלאים: אם השידוך נגמר
כמעט כל הצאצאים הם ממין זכר

* הערה בקשר למדור הקודם / לילי מנחם

במדור הקודם של "היה היה" לפני שבועיים התפרסם שיר פרי עטו של דוד ברקאי ז"ל לרגל הולדתו הילד ה-200 של הקיבוץ. ובכן, הילד ה-200 של הזורע הוא הבן שלי, נמרוד ז"ל ואת השלט עם החסידה (ניתן לראות בתמונות) הכינו לכבודו המטפלות המסורות שלו. שלט זה היה תלוי מעל מיטתו של נמרוד וקיבל את פנינו כשהגענו מבית היולדות. עד היום השלט הזה שמור אצלי ותצלומו אף מופיע בספר הזיכרון שהוצאנו לזכרו של נמרוד לפני כ-5 שנים.

תרבות ופנאי

כי כולנו יודעים מה הגיל הממוצע של חברי הקיבוץ...

בדיחת השבוע / ספי מנור-פלאג 😊

הפעם... בפיוחד לדייגים...

ארבעה גברים יוצאים בשבת בבוקר לדייג.

במהלך הנסיעה הם משוחחים והראשון מספר: "אין לכם פושג זה הייתי צריך להבטיח לאשתי כדי שתרשה לי לצאת הבוקר לדייג... לסייד את כל הבית!"

הגבר השני אומר: "זה לא נורא, אני נאלצתי להבטיח לאשתי לשפץ את המטבח ולהחליף את כל מכשירי החשמל!"

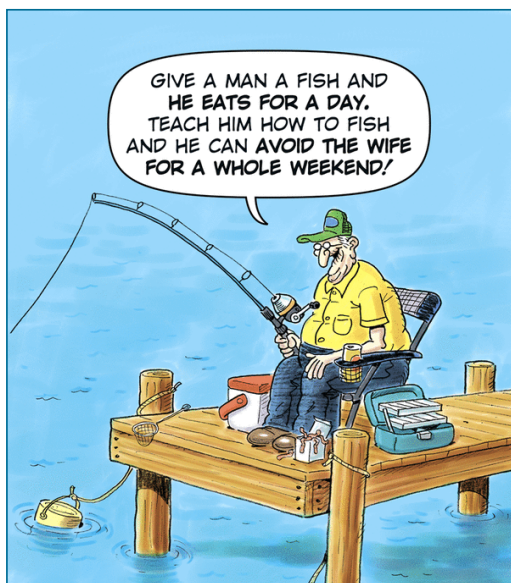
אומר השלישי: "מה אתם מתלוננים? אני נאלצתי להבטיח לאשתי לבנות בריכת שחיה בחצר!"

רק הרביעי שותק ואינו אומר דבר.

"וגה איתך?" שואל הראשון "לא נאלצתי להבטיח לאשתך כלום כדי שתרשה לך לצאת לדייג?"

"לא" הוא עונה, "כיוונתי את השעון הפעור ל-4 בבוקר וכשצילצל שאלתי את אשתי: "צותק, גה את אומרת? דייג או סקס?" והיא

השיבה: "קח פעיל, קר בחוץ..."

היכן אני נמצא?

פינת החידה של דני נהב

פתרון חידה מס' 17 (מהעיתון הקודם)

**אני, ביחד עם אימא,
מגשרים על המים,
בין המחסום למקור הקמח.**

יניב יובל ומור סלע על "אבא סלע". ניתן לראות את "אמא סלע" - לא גפן - מאחוריהם

אבא סלע, כפי שגלש וניצב מעל תעלת המים

טחנת הקמח

אין ילד מילדי הקיבוץ של פעם שלא זוכר את האתגרים שחיכו לו בטיול ליער. השביל חלף מעל הבית האחרון בשורה - ביתם של משפחות אלון ופלד והגיע לפאתי היער. שם חיכתה משימה ראשונה - לעבור על פני התעלה שהביאה מים מהוואדי ולהיזהר לא ליפול לחור של הארובה (כוסה לימים בבטון לשם בטחון).

אך יותר מאתגר זה אהבו הילדים את האתגר בהמשך המסלול - הטיפוס על "אבא סלע" - מקום פתרון החידה הפעם. היו גם כאלו מבין הילדים שלאחר הטיפוס על האבא שמו פעמיהם ל"אימא סלע", שניצבה בצמוד לאבא. אותו "אבא סלע" היה לא אחר מאשר סלע נארי - סוג של סלע קשה שמכסה את הקירטון המאפיין את אזורנו - אשר ניתק וגלש במדרון ונעצר מעל מה שקראנו "התעלה הרומית" ויצר מעין גשר על המים, כלשון החידה, וכפי שניתן לראות בברור מהתמונה המצורפת.

המחסום המוזכר בחידה נמצא בסמוך לגשר העץ שליד מערת הגמלים, ותפקידו היה להטות את המים מהוואדי ולהעבירם באמצעות תעלה שנמשכה לאורך כ-470 מטר (תשאלו את רון בארי שעשה על כך עבודת גמר) אל עבר אותו חור שכוסה לימים בבטון ושימש כפתח לארובה ממנה נפלו המים במפל של כ-5 מטר וסובבו את "גלגל הכנפיים" שסובב את אבן הרכב שעל פני אבן השכב, וכך נטחנה החיטה בטחנת הקמח, הלו היא "מקור הקמח", שנמצאת עד היום ליד הקליניקה של אילן בר (ראו תמונה).

מאותה תעלה (יותר "ערבית" מאשר "רומית") נחצבה תעלת המשך, משולבת בצינורות, שהובילה את מי הוואדי אל בריכת השחייה הראשונה בהזורע, שהוקמה ב-1942 (נמצאה היכן שהיום "שיכון בריכה") ושטרתה הראשונית יותר מאשר לשחייה הייתה לאגירה של מי הוואדי שנשלחו (מלשון חקלאות שלחין) משם לשדות שבעמק.

זכו בפרס, כפי שניתן לראות בתמונה - אבא יניב סלע יחד עם יובל בת סלע ומור בן סלע.

קורא שחושב שהוא פתר את החידה ויודע לאיזה מקום מרמזת החידה - ימהר למקום (כדי להיות הראשון, שיזכה בפרס) ויצלם את עצמו כאשר האתר מופיע בצילום יחד איתו.

את הצילום עליו לשלוח בזריזות (שוב, כדי להיות הראשון...) * הפעם הפותרים מוזמנים לשלוח את הפתרון ישירות לנעה למייל bashaar@hazorea.org.il (דני בחופשה)

חידה מס' 18

**פעם שנייה שיצרו אותי,
והפעם בקרבת בני.
ואני קורא לכם לבוא לבקרני.**